

Helhetslyftet – Slutrapport för insats Kombinationsutbildningar

AMIF 2022/20356811

Thomas Roos

Datum: 2025-06-15

Dokumentnamn: Helhetslyftet – Slutrapport Skaraborgs Kommunalförbund
Kontaktperson: Kombinationsutbildningar Helhetslyftet, biträdande rektor på
Campus västra Skaraborg - Lidköping, Ulrica Wennersten.

Projektnummer: AMIF: Helhetslyftet, 20356811

Telefon: 0510-770977

E-post: ulrica.wennersten@edu.lidkoping.se

Sammanfattning

Vår insats i Helhetslyftet har utgått från metodutveckling då det gäller kombinationsutbildningar för tredjelands medborgare och övriga elever. Vi har haft två kombinationsutbildningar igång inom vård: undersköterska och vårdbiträde. Vi har också haft en variant av kombinationsutbildning där ett fåtal elever har läst till vårdbiträde samt två kombinationsutbildningar till barnskötare.

Vi har under projektets gång, både på lokal nivå och tillsammans med övriga kommuner som har deltagit, utvecklat så väl pedagogiska som organisatoriska arbetssätt. För metodutveckling av kombinationsutbildningar har vi mestadels använt oss av stödmaterial - didaktiska principer som Nationellt centrum för svenska som andraspråk har utformat. Här har då fokuset varit på att arbeta utifrån didaktiska principer så som exempelvis att i undervisningen gå från det konkreta till det abstrakta. Vi har också haft delvis dubbelbemanning i undervisningen där yrkes- och SVA-lärare har arbetat parallellt där undervisningen har varit språk- och kunskapsinriktad. Detta arbetssätt har vi sett varit till stort gagn för eleverna då det visat sig att eleverna har gjort stor progression i svenska språket samt har klarat sina yrkesämnen och detta kommer att implementeras i kommande kombinationsutbildningar.

Den kombinationsutbildning som vi har sett har varit mest gynnsamt för språk- och kunskapsutveckling har varit den inom äldreomsorgslyftet där eleverna har arbetat 2 dagar per vecka och studerat 3 dagar. Resultatet här visar på goda effekter av elevernas lärande både språkligt och ämneskunnande då de kontinuerligt har kunnat koppla ihop teori och praktik i sitt lärande.

Vårt upparbetade samarbete med AME kommer att fortskrida där vi tillsammans bland annat kommer att starta förberedande orienteringskurser för bland annat tredjelandsmedborgare samt övriga deltagare. Detta för att kunna nå och förbereda deltagare inför kommande kombinationsutbildningar/yrkesutbildningar/arbetsliv.

Nya arbetssätt i kombinationsutbildningar samt samverkansformer är något som kommer att implementeras inför kommande utbildningar.

Vi har i projektet haft 49 tredjelandsmedborgare inskrivna.

Innehåll

Sammanfattning.....	2
Innehåll.....	3
Inledning.....	4
Projekt mål för Helhetslyftet	4
Beskrivning av insatsen	5
Resultat	7
Beskæftigelses Indikator Projektet - BIP... Error! Bookmark not defined.	
SKAPA – Skattning Av Progression mot Arbete	Error!
Bookmark not defined.	
Dokument och bilagor	Error! Bookmark not defined.
Referenser.....	13

Inledning

Helhetslyftet, var ett projekt som pågick mellan september 2022 till och med maj 2025. Projektet var finansierat genom medel från Asyl- och migrationsfonden (AMIF) och projektägare var Styrelsen för folkhögskolorna i Västra Götalandsregionen med projektledning förlagd på Folkhögskoleförvaltningen. Syftet med projektet var att tillhandahålla ändamålsenliga utbildningar som var anpassade till målgruppens behov där målgruppen var tredjelandsmedborgare (medborgare i länder utanför EU/EES). De utbildningsinsatser som projektet innefattade skulle utgå från tanken om att kombinera yrkesstudier med studier i svenska och/eller andra förberedande insatser inför arbetslivet. Vidare var målet med Helhetslyftet att minska arbetslösheten och öka känslan av delaktighet i samhället hos tredjelandsmedborgare. Då det finns ett samband mellan hälsa, livssituation och möjlighet att ta till sig utbildning hade projektet även inkluderat insatser med hälsokommunikation och föräldrastöd för deltagarna i projektet.

Projektet genomfördes med partners från region, kommun och civilsamhälle i 17 kommuner i Västra Götaland och Halland. Projektpartners ansvarade för olika slags insatser för deltagarna, så som Nästa steg, Kombinationsutbildningar, Förberedande jobbspår kommun och Förberedande jobbspår folkhögskola. För att behålla en sammanhållen projekttidé fanns utöver projektledningen även samordnare för de olika insatserna som har koordinerat de olika delarna i projektet. Denna slutrapport syftar till att beskriva det arbete som Skaraborgs Kommunalförbund genomförde i Helhetslyftet, redovisa projektresultat samt lyfta fram utmaningar och vilka delar som kommer att tas med i det fortsatta arbetet.

Projektmål för Helhetslyftet

Helhetslyftet hade tre framskrivna projekt mål för deltagarna samt för verksamheterna;

- 1) ökade kunskaper i svenska språket
- 2) ökad anställningsbarhet där individuella förutsättningar matchar arbetsmarknadens behov
- 3) utvecklade metoder, arbetssätt och samverkansformer för arbetet med integration.

I Kombinationsutbildningar har vi främst arbetat med projekt mål 1, 2 och 3 och beskriver vårt arbete med dessa mål i denna slutrapport för

Helhetslyftet. I projektet tog projektpartners fram en förändringsteori med mål uppdelat på organisation, ledning och medarbetare samt deltagare. Dessa har sedan följts upp utifrån ett systematiskt kvalitets- och utvecklingsarbete där inrapportering skett genom kontinuerlig dokumentation, vilket i sin tur utgjort underlag i de diskussioner som genomförts på dialogmötena. Dialogmötena har skett mellan projektpartners och projektledning och syftat till att skapa reflekterande lärtillfällen. Systematiken och återkommande diskussioner har bidragit till att områdena nedan har kunnat utvärderas, utvecklas och bidragit till förbättrade arbetssätt.

Organisation

- Upparbetade samarbeten mellan organisationer i projektet.
- Metoder kring samarbete, samverkan och samordning.
- Insatserna är anpassade efter deltagarens behov och förutsättningar samt samhällets kompetensförsörjningsbehov.
- Metodutveckling av kombinationsutbildningar.
- Metodutveckling av BIP samt SKAPA-verktyg för deltagare.

Ledning och medarbetare

- Ledning och medarbetare har ett långsiktigt perspektiv på kedjan av stöd och insatser för deltagarens väg mot arbete.

Deltagare

- 60 % av deltagarna anger att insatsen inom Helhetslyftet har varit till hjälp för deras integration.
- 60 % av deltagarna har ökat sina förutsättningar att komma in på arbetsmarknaden enligt BIP.
- 80 % av språkdeltagarna har förbättrat sina kunskaper i svenska enligt GERS eller SFI.

Beskrivning av Kombinationsutbildningar

Vår insats i projektet Helhetslyftet har varit inom kombinationsutbildningar.

Bakgrunden till vår medverkan i projektet är att vi var i startgrupparna för att starta kombinationsutbildningar och vår intention var att kunna

utveckla och upparbeta kombinationsutbildningar på ett så gynnsamt sätt som möjligt för att kunna stötta och möta elevers förutsättningar och behov för att lyckas med en yrkesutbildning. Detta för att skapa förutsättningar och möjligheter för tredjelandsmedborgare och andra elever till att kunna etablera sig på arbetsmarknaden, bli mer delaktiga i samhället samt för att stärka svenska språket. Häribland såg vi fördelar med att få vara delaktiga i ett projekt där vi kunde få arbeta systematiskt med att utveckla kombinationsutbildningar samt till kollegialt lärande utifrån såväl pedagogiskt som organisatoriskt utbyte mellan lärare och rektorer.

Campus västra Skaraborg innefattar 5 samverkanskommuner, Lidköping, Grästorp, Götene, Vara och Essunga. Inom Arbetsmarknad och vuxenutbildning ingår också arbetsmarknadsenheten/AME.

I projektet Helhetslyftet har vi haft en lokal projektledare - Therese Mouchard SVA-lärare på yrkesutbildningar på 40%, biträdande rektor för yrkesutbildningar, Ulrica Wennersten på 10%.

Ansvarsfördelningen:

Therese Mouchard och Ulrica Wennersten har ansvarat för att skriva lägesrapporter samt upplägg för utvecklandet av metoder inom kombinationsutbildningar.

Therese Mouchard har fungerat som lokal projektledare och lärledare på lokal nivå för kollegor i kombinationsutbildningar och delvis som utbildningsledare på ett mer övergripande plan för utbildning och kollegialt lärande i projektet för utvecklande av kombinationsutbildningar.

Ulrica Wennersten har haft yttersta ansvaret och ansvarat för yttre ramar och förutsättningar och innehåll i kombinationsutbildningar samt APL/praktik-platser samt samverkan med verksamheterna inom yrkesområdena tillsammans med AME.

Vår insats i projektet har haft sin utgångspunkt i att utveckla pedagogiska metoder och organisatoriska delar då det gäller kombinationsutbildningar. Detta för att vi skulle kunna utforma kombinationsutbildningar på ett så gynnsamt sätt som möjligt för våra andraspråkselever/tredjelandsmedborgare. Vi har deltagit i utbildningstillfällen med andra kommuner som har deltagit i projektet. Där har vi tillsammans arbetat med såväl pedagogiska som organisatoriska frågor samt kollegialt lärande då det gäller kombinationsutbildningar. Vi har också arbetat på lokal nivå med dessa frågor där vi har strävat efter att arbeta utifrån förändringsteorin: Var är vi? Vart ska vi? Hur gör vi? Hur blev det? Både på lokal nivå och i det mer övergripande utvecklingsarbetet har vi till stor del utgått från stödmaterial för kombinationsutbildningar utgivet av Nationellt centrum för svenska som andraspråk. Lärledaren på Campus har också deltagit på Skolverkets utbildningsdagar för

kombinationsutbildningar i Stockholm vilket sedan har återgivits till kollegor. Vi har också haft orienteringskurser – Timvikarier i vården samt att några av SFI-grupperna på Campus västra Skaraborg har deltagit i Helhetslyftets insats Föräldraskapsstöd. Flera av personalen har också deltagit i några av Helhetslyftets kompetensinsatser i form av olika föreläsningar. I projektet har vi också haft kompetensutveckling genom föreläsningar av Helena Reierstam i ämnet Bedömningar i flerspråkliga miljöer.

Då det gäller arbetssätt inom kombinationsutbildningar så har vi valt att försöka arbeta utifrån de didaktiska principer som Nationellt centrum för svenska som andraspråk förespråkar, bland annat:

- Att undervisningen ska vara dialogisk och erfarenhetsbaserad
- Att undervisningen ska gå från det konkreta till det abstrakta
- Att undervisningen ska vara kognitivt utmanande
- Att undervisningen är arbetslivsrelevanta.

[\(Stödmaterial för kombinerade språk- och yrkesutbildningar inom komvux - Nationellt centrum för svenska som andraspråk\)](#)

När vi planerade för våra kombinationsutbildningar så valde vi att ha en del av lektionerna dubbelbemannade där yrkes- och SVA-lärare arbetade tillsammans. Lärarna har haft gemensam planeringstid där de har kunnat lägga upp lektionerna utifrån ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt. Här har man då haft ovanstående didaktiska principer som grund för planeringen. SVA-lärare har i så stor mån som möjligt försökt integrera yrkesrelaterat material i SVA-undervisningen.

Resultat

Under tiden i projektet har vi anordnat både kombinationsutbildningar och orienteringskurser – semestervikarier i vården. I vår första kombinationsutbildning som vi startade - äldreomsorgslyftet inom vård- och omsorg/undersköterska klarade samtliga 13 elever alla yrkeskurser och gick efter avslutad utbildning till fasta tjänster inom vården. Några av

Commented [SG1]: Jmf med lägesrapport
Hur gör/gjorde vi? Hur blev det?

eleverna blev inte klara med sina SVA-studier men samtliga har fortsatt studera för att bli klara med detta. Vi har även avslutat en kombinationsutbildning till vårdbiträde där alla 8 elever klarade utbildningen och samtliga gick sedan vidare till att studera till undersköterska. Dessa elever kommer att bli klara med sin utbildning i juni 2025. Vi har startat två kombinationsutbildningar Barnskötare varav en är klar juni 2025 där alla elever kommer klara sina yrkesämnen. En grupp fortsätter och är klara med sina studier juni 2026 och samtliga följer sin individuella studieplanering. I denna grupp har några elever avbrottats på grund av tex arbete eller flytt från orten. När det gäller orienteringskurs – Tim-vikarie i vården så riktades detta till elever på SFI-nivå. Här fick några av eleverna sommarjobb.

Vi har haft få avhopp i våra kombinationsutbildningar.

Resultatet av våra kombinationsutbildningar visar bland annat på att eleverna har gjort stora framsteg i svenska språket. Samtliga elever har också klarat sina yrkesämnen. I uppföljningen efter avslutad utbildning så har så gott som alla svarat att de har blivit bättre i svenska, blivit mer delaktiga i samhället samt svarat att de anser att deras chanser till arbete har ökat. Vi har också fått en del respons från elevernas arbetsplatser/APL-platser att eleverna har blivit mer delaktiga på exempelvis APT då deras språknivå har höjts. Den kombinationsutbildning vi har sett som mest lyckad är Äldreomsorgslyftet/undersköterska där eleverna har arbetat två dagar per vecka och studerat 3. Här har eleverna kontinuerligt kunnat koppla teori och praktik då de har befunnit sig både i skolan och på en arbetsplats. Eleverna här visade på en stor progression i språket samt en djupare reflektion i yrkesämnena då de fick studera parallellt med yrkeslivet.

De mål vi har arbetat mot har varit att skapa förutsättningar och möjligheter för eleverna i kombinationsutbildningarna att klara sina utbildningar. Genom ett aktivt arbete med såväl lokala möten som möten med de andra kommunerna i projektet har vi arbetat för att utveckla vårt pedagogiska arbetssätt och organisatoriska frågor för att jobba mot de uppsatta målen. Vi har under projektets gång provat, utvärderat och tänkt nytt för att få en så välfungerande verksamhet som möjligt. Vår målsättning har varit att anpassa undervisningen och ge stöd till eleverna på ett så gynnsamt sätt som möjligt för att hjälpa dem att nå sitt mål till en yrkesutbildning. Då vi hittills sett att de elever som har avslutat sin kombinationsutbildning har klarat sin yrkesutbildning så ser vi det som att vi nått de mål som var tänkta. Vi ser också i pågående

kombinationsutbildningar att eleverna där klarar sina yrkesämnen samt gör progression i svenska språket.

De nya arbetsmetoder vi har använt oss av är bland annat att vi har haft dubbelbemanning under lektionstid där yrkeslärare och SVA-lärare delvis har arbetat parallellt i klassrummet. Vi har också använt oss av de didaktiska principer som Nationellt centrum för svenska som andraspråk förespråkar. Exempelvis: att i utbildningen gå från de konkreta till det abstrakta. Såväl yrkeslärare som SVA-lärare har jobbat med att hitta nya gynnsamma arbetsmetoder för att främja elevernas inläring då det gäller både språk- och yrke. Arbetssättet har därmed varit språk- och kunskapsinriktat. Då de flesta av eleverna inte låg på en språknivå som krävs för en reguljär yrkesutbildning har det krävts av både yrkes- och SVA-lärare att bygga upp utbildningen utifrån nya förutsättningar. Här har det bland annat krävts att SVA-lärare och yrkeslärare har haft gemensam planeringstid vilket har varit nytt i arbetsgruppen. Under projektets gång har vi provat och infört flera nya arbetsmetoder för att främja elevernas kunskapsinhämtning i såväl yrkesämnen som i svenska språket.

När det gäller SVA-lärare och yrkeslärares samverkan i kombinationsutbildningarna så har detta varit något nytt då vi tidigare bara haft reguljära yrkesutbildningar där detta nära samarbete inte har krävts. Samverkan med AME har fördjupats där vi bland annat har kunnat hitta tredjelandsmedborgare samt andra deltagare till våra orienteringskurser och kombinationsutbildningar. Vi har också samverkat med de andra kommunerna i projektet som arbetar med metodutveckling för kombinationsutbildningar. Denna samverkan hoppas vi kunna fortsätta att ha i vårt framtida utvecklingsarbete.

Nya rutiner har skapats i vårt arbete i projektet när det bland annat gäller gemensamma schemalagda planeringar för yrkes- och SVA-lärare samt kontroll av tredjelandsmedborgare.

Nya insatser i projektet har varit kombinationsutbildningar och orienteringskurser för sommarvikarier i vården. Vi har också haft nya insatser såsom schemalagda studiepass för eleverna för att kunna stötta och hjälpa eleverna ytterligare dag och kvällstid. För att generellt kunna informera och nå fler deltagare till våra yrkesutbildningar har vi anordnat öppet hus samt prova på dagar i våra yrkesutbildningar där man har kunnat vara med på en lektion och träffat lärare för att få en större inblick i det tänkta yrket. Under våren 2025 hade vi också Yrkesvecka i Skaraborg där vi kunde fånga upp presumtiva elever däribland tredjelandsmedborgare. För att eleverna ska få mer tid till SVA-utbildning så har exempelvis SVA 1 gy förlagts på 40 veckor istället för 20 veckor vilket även införts på våra

reguljära utbildningar. Vi har därmed tillsatt fler SVA-lärare under projektets gång.

Utifrån vår samverkan med de andra kommunerna i projektet samt efter våra lokala utvecklingsarbete och arbetet med NC:s material har det tydliggjorts och gett oss många nya tankar kring det pedagogiska och organisatoriska arbetet i kombinationsutbildningar. Exempelvis att utgå från de didaktiska principer som NC förespråkar. En viktig erfarenhet är att ge eleverna gott om tid och skapa förutsättningar för eleverna att processa, bearbeta och ta till sig nya kunskaper, ord och begrepp. Vår samverkan med AME har fördjupats under projektets gång då vi exempelvis har startat orienteringskurser och där vi genom AME har kunnat identifiera utbildningsbehov samt kunnat nå tredjelandsmedborgare på ett mer effektivt sätt. Samverkan med elevernas APL-platser har också utvecklats då exempelvis SVA-lärare i större utsträckning har medverkat på olika APL besök hos eleverna. Där har vi då även, på ett bredare plan, kunnat följa upp elevernas språkliga utveckling.

Vår budget har varit tillräcklig men för att kunna dubbelbemanna i kombinationsutbildningen i ännu högre utsträckning hade mer resurser behövts.

Vi har totalt haft 49 tredjelandsmedborgare inskrivna i projektet. Vårt mål var 45 deltagare.

Samverkan

För att få vår samverkan i projektet att fungera har vi arbetat på ett strukturerat sätt för att få alla inblandade delaktiga. Ansvaret har varit fördelade mellan lokal projektledare och biträdande rektor där det yttersta ansvaret har legat på vår biträdande rektor. Vi har lokalt mestadels haft samarbete med främst AME i Lidköping och vi kan se att vi även skulle kunna ha haft ett tätare samarbete med arbetsförmedlingen för på ett mer effektivt sätt kunna nå nya deltagare, såväl tredjelandsmedborgare samt andra. Det hade också varit gynnsamt med ett tätare samarbete med kompletterande aktörer såsom privata utbildningsföretag för att kunna nå fler nya deltagare. För att studierna skulle flyta på så smidigt som möjligt och för att kunna fånga upp elevers olika behov har SYV och vår specialpedagog varit delaktiga i arbetet. Då det gäller pedagogisk utveckling i undervisningen har vi samverkat med övriga kommuner som varit delaktiga i projektet då det gäller utveckling av metoder för kombinationsutbildningar. Vi har haft såväl fysiska som digitala träffar.

Vi har under projektets gång fördjupat vårt arbete med AME vilket kommer att fortsätta. Exempelvis så arbetar vi nu tillsammans med AME med att identifiera deltagare och starta förberedande orienteringskurser. Vi planerar att utöka samverkan med AME och starta förberedande yrkesutbildningar inför eventuella kommande kombinationsutbildningar eller yrkesutbildningar. Detta för att gemensamt kunna skapa förutsättningar för deltagare att kunna delta i utbildning, utvecklas i svenska språket samt till självförsörjning. Vår intention är även att kunna fortsätta vår samverkan med de övriga kommunerna i projektet som har deltagit.

Yttersta ansvaret för samverkan har legat hos bitr. rektor och projektledare som operativt har arbetat med samverksansmöjligheter, föreläsningar, fysiska och digitala täffar i nätverket samt information till verksamheten kring Helhetslyftet internt och externt. Bitr rektor har i samband med ledningsgruppsmöten på lokal och Skaraborgsnivå uppdaterat om projektet och i en presentation i nämnden 2024 lyftes Helhetslyftet upp.

Erfarenheter och implementering

Under tiden i projektet har vi utvecklat vårt arbete med kombinationsutbildningar på flera plan för att på ett så gynnsamt sätt som möjligt kunna undervisa och stötta tredjelandsmedborgare och övriga elever i våra utbildningar till att klara sin utbildning i såväl yrkesämnena som SVA-ämnet.

Då det gäller arbetssätt i undervisningen i kombinationsutbildningarna har det visat sig vara gynnsamt med dubbelbemanning i klassrummet där yrkes-lärare och SVA-lärare delvis har arbetat parallellt vilket vi kommer att fortsätta med i kommande kombinationsutbildningar. I det pedagogiska arbetet har vi också sett att det varit gynnsamt att arbeta utifrån NC:s (Nationellt centrum för svenska som andraspråk) stödmaterial då det gäller arbetet i kombinationsutbildningar. Här har vi då haft de didaktiska principerna i grunden för vårt arbete och detta är något vi också tar med oss

Commented [SG2]: Jmf med lägesrapport Vart ska vi? Lärdomar och implemetering

i kommande utbildningar. De didaktiska principerna för kombinationsutbildningar har också spridits som framgångsrika och används också i de reguljära utbildningarna.

För att nå och fånga upp nya tredjelandsmedborgare till våra utbildningar kommer vi fortsätta med vår täta samverkan med AME och vi har även intentionen att kunna få till ett tätare samarbete med Arbetsförmedlingen. Vi behöver också fortsätta nå ut i våra samverkanskommuner. Vi behöver fortsätta att samverka med studie och yrkesvägledning i ännu högre utsträckning liksom övrig administrativ personal.

Andra arbets sätt som vi har byggt upp och kommer fortsätta med är exempelvis gemensam schemalagd planeringstid för yrkes- och SVA-lärare samt schemalagda studiepass för eleverna (samtliga elever) och språkstöd.

Vi har nu byggt upp rutiner för att identifiera tredjelandsmedborgare.

Vi har byggt upp ett gemensamt team i Teams där vi har samlat undervisningsmaterial, fortbildningsmaterial och erfarenheter som har gjorts under projektet vilket alla lärare i kombinationsutbildningar kan ta del av.

Vi fortsätter att jobba utifrån förändringsteorin i vårt fortsatta arbete med kombinationsutbildningar.

Det vi har sett som mest framgångsrikt i vårt arbete med kombinationsutbildningar har varit den utbildning där eleverna studerade 3 dagar per vecka och arbetade 2 dagar. Detta såg vi var mycket gynnsamt för såväl elevernas språkliga utveckling samt hur de kunde ta till sig de olika yrkesämnena. Här kunde eleverna koppla teori och praktik på ett utvecklande sätt. Vi kommer försöka få till fler utbildningar framöver av denna karaktär.

Vi har också sett att det behövs mycket tid för såväl planering som undervisningstid. Då många elever ligger på en låg språklig nivå behövs extra tid och arbete med att exempelvis befästa nya ord och kunskaper. Under 2024 har vi utvecklat former för autentiska lärmiljöer för Vård och omsorg och Barnskötarutbildningen samt upplevelsebaserad undervisning med VR (virtual reality) och en simulatordocka som används på Vård och omsorg. Upplevelsebaserad undervisning ger elever möjlighet att mängdträning, gå från konkreta till det abstrakta och få göra fel i säker miljö. Detta har gynnat svenska som andraspråkselever och kommer utvecklas ytterligare.

Vi kommer att fortsätta att arbeta utifrån befintlig budget samt stadsbidrag som är ämnade för kombinationsutbildningar.

Referenser

Stödmaterial för kombinationsutbildningar – Nationellt centrum för svenska som andraspråk

[Stödmaterial för kombinerade språk- och yrkesutbildningar inom komvux - Nationellt centrum för svenska som andraspråk](#) (hämtad 2025-05-20)